

Protokół

54. posiedzenia Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej, które odbyło się 13 października 2010 roku w gmachu Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii przy ul. Wspólnej 2 w Warszawie. W posiedzeniu uczestniczyli członkowie Komisji – według załączonej listy obecności (zał. 1).

Wstępny porządek obrad obejmował:

1. Zagajenie.
2. Przyjęcie protokołu 53. posiedzenia Komisji z dnia 22 września 2010 roku.
3. Wyjaśnienie wątpliwości odnośnie do nazw wilajetów.
4. Dokończenie omawiania wykazu polskich nazw geograficznych z obszaru Azji.
5. Omówienie wykazu polskich nazw geograficznych z obszaru Australii i Oceanii.
6. Omówienie wykazu polskich nazw geograficznych z obszaru Antarktyki.
7. Wolne wnioski.

Obrady prowadził Waldemar Rudnicki, przewodniczący Komisji.

Ad 1. Przewodniczący przywitał członków Komisji.

Ad 2. M. Zych zgłosił uwagę do przyjętej na poprzednim posiedzeniu polskiej nazwy miasta Чойбалсан w Mongolii. Komisja kierując się niepełnymi informacjami zaaprobowała formę obecnie już niestosowaną. Członkowie Komisji zgodzili się na wykreślenie z protokołu decyzji o przyjęciu kwestionowanej nazwy oraz o przedyskutowaniu jej jeszcze raz. Do protokołu zgłoszono również szereg poprawek redakcyjnych. Po uwzględnieniu wszystkich zgłoszonych uwag, protokół 53. posiedzenia przyjęto jednogłośnie (14 głosów za).

Ad 3. Na początku omówiono nazwy, które pozostawiono do wyjaśnienia na poprzednim posiedzeniu. Dyskusyjna była kwestia, czy dla nazwy miasta w Mongolii stosować nazwę *Czojbalsan*, czy też *Czojbalsan*. Miasto zostało nazwane na cześć jednego z przywódców komunistycznej rewolucji w Mongolii (od 1936 r. marszałek, a w latach 1939–1952 premier). W literaturze polskiej dawniej jego nazwisko zapisywano *Czojbalsan*, co zapewne było wynikiem tłumaczenia z zapisu rosyjskiego, w ostatnich zaś latach stosowana jest wyłącznie forma *Czojbalsan* odpowiadająca faktycznej transkrypcji z mongolskiego (tak zapisywane jest zarówno nazwisko, jak i nazwa miasta). Po wyjaśnieniach Komisja uchwaliła, przez aklamację, przyjęcie dla miasta pseudoegzonimu ***Czojbalsan***.

Do wyjaśnienia pozostawiono także, czy właściwą formą nazwy pustyni w Kazachstanie i Uzbekistanie, powstałej po wyschnięciu znacznej części Jeziora Aralskiego, jest *Aral-kum*, czy też *Arał-kum*. Za formą *Aral-kum* przemawia wymowa kazachska i rosyjska, a także ustalona nazwa innej pustyni w formie *Kyzył-kum*. Za formą *Aral-kum* przemawia wymowa uzbecka i karakałpacka oraz to, że w tej postaci nazwa jest już czasami spotykana (formy *Arał-kum* nie odnotowano). W czasie dyskusji pojawiły się również propozycje, aby nazwę pustyni zapisywać bez dywizu (*Arałkum* lub *Aralkum*). Ostatecznie w głosowaniu Komisja uchwaliła przyjęcie egzonimu ***Aral-kum*** (8 głosów za, 3 przeciw, 3 wstrzymujące się).

Omówiono także zasadność propozycji skasowania pseudoegzonimu *Lodowiec Fersmana*. Po wyjaśnieniach Komisja opowiedziała się za pozostawieniem tej nazwy (6 głosów za zostawieniem, 1 za skasowaniem, 7 wstrzymujących się).

Rozstrzygnięto także kwestię, czy dla nazw z języka malediwskiego potrzebna jest zarówno transliteracja, jak i transkrypcja. Nazwy malediwskie nie są zbyt często stosowane w polskich publikacjach, a dla ważniejszych obiektów przyjęto egzonimy. Dla części języków z Azji Komisja nie zaleca polskiej transkrypcji (birmański, tajski, kambodżański, laotański, chiński, japoński), nawet jeśli taka dość często jest spotykana (birmański, koreański). Po dyskusji Komisja uznała jednak, że podawanie nazw malediwskim w polskiej transkrypcji fonetycznej jest przydatne, a skoro wykaz nazw geograficznych z obszaru Malediwów został opracowany również w transkrypcji, to warto ją zachować.

Na poprzednim posiedzeniu dyskutowano nad polskimi nazwami jednostek administracyjnych, w których oryginalny termin rodzajowy to „wilajet” (lub termin analogiczny). Dla jednostek w różnych państwach stosowane są różne nazwy i zastanawiano się, czy możliwe jest tu jakieś ujednoczenie. Na bieżące posiedzenie została przygotowana lista z wykazem „wilajetów” w poszczególnych państwach. Tak nazwane jednostki istnieją w następujących krajach:

- Afganistan – 34 jednostki nazwane *welajat* w języku dari i *wilajat* w paszto, tłumaczone są na język polski jako *provincia*; ustalone są egzonimy dla 9 z tych jednostek w formie mianownikowej (*Badachschan, Baghlan*, itd.);
- Malezja – 3 jednostki nazwane *wilayah persekutuan*, tłumaczone jako *terytorium federalne*, brak ustalonych egzonimów;
- Oman – 62 jednostki drugiego rzędu o nazwie *wilajat*, tłumaczone jako *provincia*, brak ustalonych egzonimów;
- Tadżykistan – 3 jednostki o nazwie *wiloyati*, dla których brak ustalonego jednego polskiego tłumaczenia (w różnych publikacjach tłumaczone na *wilajet, wilajat, wilojat, obwód, provincia, region*); ustalone są egzonimy w formie przymiotnikowej;
- Turkmenistan – 5 jednostek o nazwie *weláýaty*, brak ustalonego jednego polskiego tłumaczenia (w różnych publikacjach tłumaczone na *wilajet, obwód, region*); ustalone są egzonimy w formie przymiotnikowej;
- Uzbekistan – 12 jednostek o nazwie *viloyati*, brak ustalonego jednego polskiego tłumaczenia (w różnych publikacjach tłumaczone na *wilajet, wilajat, wilojat, obwód, region*); ustalone są egzonimy w formie przymiotnikowej;
- Algieria – 48 jednostek o nazwie *wilajat*, tłumaczone są na *wilaja* lub *wilajat*; ustalone są egzonimy dla 3 z tych jednostek w formie mianownikowej;
- Kenia – 46 jednostek drugiego rzędu o oficjalnej angielskiej nazwie *district* i oficjalnej nazwie w suahili *wilaya*, brak polskiego tłumaczenia, brak ustalonych egzonimów;
- Mauretania – 12 jednostek o nazwie *wilajat*, brak ustalonego jednego polskiego tłumaczenia (w różnych publikacjach tłumaczone na *wilaja, wilejat* lub *region*); brak ustalonych egzonimów;
- Sahara Zachodnia – 4 jednostki administracyjne obejmujące obszar Sahary Zachodniej są przez władze marokańskie nazywane *iklim*, natomiast przez władze zachodniosaharyjskie *wilajat*, tłumaczone są na *region* lub *provincia*; brak ustalonych egzonimów;
- Sudan – 25 jednostek o nazwie arabskiej *wilajat* i angielskiej *state*, brak ustalonego jednego polskiego tłumaczenia (w różnych publikacjach tłumaczone na *wilaja, provincia* lub *stan*); ustalone są egzonimy dla 8 z tych jednostek w formie mianownikowej;

- Tanzania – 127 jednostek drugiego rzędu o oficjalnej angielskiej nazwie *district* i oficjalnej nazwie w suahili *wilaya*, brak polskiego tłumaczenia, brak ustalonych egzonimów;
- Tunezja – 24 jednostki o nazwie *wilajat*, brak ustalonego jednego polskiego tłumaczenia (w różnych publikacjach tłumaczone na *wilaja*, *wilajat* lub *okręg*); ustalone są egzonimy dla 4 z tych jednostek w formie mianownikowej.

Brak jednolitości w tłumaczeniu terminu *wilajet* nie występuje tylko w języku polskim – podobnie rozchwiana terminologia istnieje również w innych językach.

Komisja uznała, że nie jest wskazane ujednolicanie nazewnictwa tych jednostek administracyjnych, tym bardziej, że takiej jednolitości nie ma w innych językach. Opowiedziano się za pozostawieniem mianownikowych form, tam gdzie one dotychczas były stosowane (Afganistan, Algieria, Sudan i Tunezja). Dyskutowano natomiast czy pozostawić formy przymiotnikowe dla jednostek Tadżykistanu, Turkmenistanu i Uzbekistanu, a jeżeli tak, to czy z terminem *wilajet*, *obwód*, czy może innym. Za stosowaniem formy przymiotnikowej przemawia to, że w czasach ZSRR republiki te podzielone były na obwody, dla których obowiązywały nazwy przymiotnikowe. Za stosowaniem form mianownikowych przemawia natomiast prostsza forma i analogia do innych państw (zwłaszcza do sąsiedniego Afganistanu). Po długiej dyskusji ustalono pozostawienie dotychczasowego rozwiązania, czyli nazw przymiotnikowych ze słowem *wilajet* – za takim rozwiązaniem głosowało 11 osób, przeciw nikt nie głosował, a 4 osoby wstrzymały się od głosu.

Ad 4. Kontynuację omawiania wykazu polskich nazw geograficznych z obszaru Azji Komisja rozpoczęła od nazw z obszaru Tadżykistanu. W dotychczasowych wykazach pojawiła się niekonsekwencja w nazwach jednostek administracyjnych – dla jednostek o nazwach tadżyckich *Viloâti Hatlon* i *Viloâti Suğd* ustalono egzonimy *wilajet chatłoński* i *wilajet sogdyjski*, natomiast dla jednostki o tadżyckiej długiej nazwie *Viloâti Muhtori Kūhīstoni Badahşon* przyjęto nazwę *Górskobadachszański Okręg Autonomiczny*, czyli jeden termin tadżycki raz tłumaczono na *wilajet*, a raz na *okręg*. W związku z tym Komisja uchwaliła, przez aklamację, zmianę nazwy *Górskobadachszański Okręg Autonomiczny* na *Górskobadachszański Wilajet Autonomiczny*, przy czym krótka nazwa tej jednostki pozostaje bez zmian jako *Górski Badachszań*. Dyskusję wywołała również kolejna nazwa jednostki administracyjnej. Na posiedzeniu 4 października 2005 roku Komisja przyjęła egzonim *Wilajet Administrowany Centralnie*, będący odpowiednikiem nazwy tadżyckiej *Viloâti Nohiâhoi tobei ġumhurī*. Jednak, jak się później okazało, nie była to poprawna nazwa jednostki, gdyż taką jest *Nohiâhoi tobei ġumhurī*, bez członu *Viloâti*. W nazwie tej jednostki człon *Nohiâho* to liczba mnoga od słowa *nohiâ* oznaczającego jednostkę drugiego rzędu. Nazwa tych jednostek tłumaczona jest na rosyjski jako *район*, czyli po polsku *rejon*. Zatem poprawnym tłumaczeniem nazwy tej jednostki jest *Rejony Administrowane Centralnie*, odpowiadającym również tłumaczeniom na inne języki (rosyjski *Районы республиканского подчинения*, angielski *Regions of Republican Subordination*). Jest to obszar kraju, obejmujący 13 rejonów (jednostki administracyjne drugiego rzędu) i miasto stołeczne, nie włączony administracyjnie do żadnego z wilajetów. Po dyskusji Komisja uchwaliła zmianę nazwy *Wilajet Administrowany Centralnie* na *Rejony Administrowane Centralnie* (7 głosów za zmianą, 1 przeciw, 5 wstrzymujących się).

Następnie Komisja uchwaliła:

- przyjęcie egzonimu *Hisar* dla miasta w Tadżykistanie (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu *Kara-kul* dla jeziora w Tadżykistanie (aklamacja);

- pozostawienie do wyjaśnienia, czy zaproponowany egzonim *Szach-daria* dla rzeki w Tadżykistanie ma poprawną formę;
- przyjęcie pseudoegzonimu *Wachsz* dla rzeki w Tadżykistanie (aklamacja);
- skasowanie egzonimu *Góry Iliczurskie* dla gór w Tadżykistanie (aklamacja) – była to nazwa błędna;
- przyjęcie egzonimu *Góry Południowoaliczurskie* dla gór w Tadżykistanie (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu *Góry Północnoaliczurskie* dla gór w Tadżykistanie (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu *Szczyt Korzeniewskiej* dla szczytu w Tadżykistanie (7 głosów za, 1 przeciw, 5 wstrzymujących się);
- przyjęcie egzonimu *Szczyt Awicenny* jako wariantowego dla nazwy *Szczyt Lenina* dla szczytu w Kirgistanie i Tadżykistanie (13 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących się);
- przyjęcie egzonimu *Szczyt Niepodległości* dla szczytu w Tadżykistanie (13 głosów za, 0 przeciw, 0 wstrzymujących się) – jest to dawny *Szczyt Rewolucji*;
- przyjęcie egzonimu *Tadżycki Park Narodowy* dla obszaru chronionego w Tadżykistanie (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu *Tajlandia Zachodnia* dla regionu ekonomicznego w Tajlandii (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu *Park Narodowy Saluinu* dla obszaru chronionego w Tajlandii (aklamacja);
- pozostawienie do wyjaśnienia, czy zaproponowany egzonim *Kaohsiung-Okręg* dla jednostki administracyjnej Tajwanu ma poprawną formę;
- przyjęcie egzonimu *Kinmen* dla jednostki administracyjnej Tajwanu (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu *Peskadory* dla jednostki administracyjnej Tajwanu (aklamacja);
- pozostawienie do wyjaśnienia, czy zaproponowany egzonim *Tajpej-Okręg* dla jednostki administracyjnej Tajwanu ma poprawną formę;
- przyjęcie egzonimu *Park Narodowy Wysp Kinmen* dla obszaru chronionego w Tajwanie (aklamacja);
- ustalono, że egzonim *Adrianopol* będzie nazwą wariantową dla miasta w Turcji, jako główną będzie zaś zalecana nazwa turecka *Edirne*, jednocześnie nazwa *Adrianopol* nie będzie zalecana jako wariantowa dla jednostki administracyjnej (11 głosów za, 1 przeciw, 2 wstrzymujące się);
- przyjęcie egzonimu *Synopa* dla jednostki administracyjnej w Turcji (7 głosów za, 2 przeciw, 5 wstrzymujących się);
- nieprzyjmowanie nazw *Bitynia*, *Galacja*, *Jonia*, *Licja*, *Lidia*, *Likaonia*, *Myzja*, *Pamfilia*, *Pizydia* i *Pont* oraz skasowanie nazw *Frygia* i *Paflagonia* dla krain historycznych w Turcji (8 głosów za, 2 przeciw, 4 wstrzymujące się) – są to nazwy odnoszące się do obiektów historycznych (jak np. *Jaćwież*), a nie do współcześnie istniejących krain (jak np. *Mazowsze*);
- przyjęcie egzonimu *Park Narodowy Araratu* dla obszaru chronionego w Turcji (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu *Historyczny Park Narodowy Gallipoli* dla obszaru chronionego w Turcji (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu *Historyczny Park Narodowy Troi* dla obszaru chronionego w

- Turcji (aklamacja);
- skasowanie egzonimu **Milet** dla ruin w Turcji (aklamacja) – nazwa była wymieniona w wykazie z 1996 r. bez endonimu, w wykazie z 2004 r. jako endonim podano nazwę *Balat*, która jest nazwą wioski leżącej ok. 2 km od ruin; same ruiny po turecku nazywają się *Milet* (nazwa urzędowa: *Milet Müzesi*), zatem nazwa stosowana w Polsce nie jest egzonimem, tylko nazwą identyczną z endonimem tureckim i z tego powodu nie może być określana jako egzonim lub pseudoegzonim (większość antycznych ruin w Turcji ma tureckie nazwy zbieżne z nazwami historycznymi, a nie nazwami współczesnymi miejscowości leżących koło tych ruin, a zatem są to przeważnie nazwy identyczne z nazwami stosowanymi w Polsce, np. *Ksantos*, *Priene*, *Gordion*, *Sardis*, *Hierapolis*);
 - zmianę egzonimu *wilajet bałkański* na **wilajet bałkański** dla jednostki administracyjnej w Turkmenistanie (10 głosów za, 2 przeciw, 2 wstrzymujące się);
 - przyjęcie egzonimu **Daszoguz** dla miasta w Turkmenistanie (aklamacja);
 - przyjęcie egzonimu **Turkmenbaszy** dla miasta w Turkmenistanie (aklamacja);
 - przyjęcie egzonimu **Rezerwat Amudaryjski** dla obszaru chronionego w Turkmenistanie (aklamacja);
 - pozostawienie do wyjaśnienia, czy zaproponowany egzonim *Rezerwat Kopetdagski* dla obszaru chronionego w Turkmenistanie ma poprawną formę;
 - zmianę egzonimu *Rezerwat Krasnowodzki* na **Rezerwat Hazarski** dla obszaru chronionego w Turkmenistanie (aklamacja);
 - pozostawienie do wyjaśnienia, czy zaproponowany egzonim *Chodźeli* dla miasta w Uzbekistanie ma poprawną formę;
 - przyjęcie egzonimu **Nawoi** dla miasta w Uzbekistanie (12 głosów za, 0 przeciw, 2 wstrzymujące się);
 - przyjęcie egzonimu **Syrdaria** dla miasta w Uzbekistanie (9 głosów za, 0 przeciw, 5 wstrzymujących się) – ustalono, że polska nazwa miasta nie powinna mieć dywizu, dywiz pozostaje zaś w nazwie rzeki (wynika to z faktu, że w nazwie rzeki człon „daria” jest terminem rodzajowym „rzeka”, natomiast w nazwie miasta jest to już fałszywy termin rodzajowy);
 - przyjęcie egzonimu **Kaszka-daria** dla rzeki w Uzbekistanie (aklamacja);
 - przyjęcie egzonimu **Surchan-daria** dla rzeki w Tadżykistanie i Uzbekistanie (12 głosów za, 0 przeciw, 2 wstrzymujące się);
 - zmianę egzonimu *wilajet surchondaryjski* na **wilajet surchandaryjski** dla jednostki administracyjnej w Uzbekistanie (aklamacja);
 - skasowanie egzonimu **Step Karakałpacki** dla stepu w Uzbekistanie (8 głosów za skasowaniem, 1 przeciw, 5 wstrzymujących się) – niewielki i mało znany obiekt położony w Kotlinie Fergańskiej, będący pustynią, a nie stepem; nazwa dość myląca, która nie ma nic wspólnego z Karakałpacją;
 - przyjęcie egzonimu **Czatkalski Rezerwat Biosfery** dla obszaru chronionego w Uzbekistanie (aklamacja);
 - przyjęcie egzonimu **Rezerwat Hisarski** dla obszaru chronionego w Uzbekistanie (aklamacja);
 - przyjęcie egzonimu **Ugamsko-Czatkalski Park Narodowy** dla obszaru chronionego w Uzbekistanie (aklamacja);
 - przyjęcie egzonimu **Park Narodowy Wyspy Bożego Narodzenia** dla obszaru chronionego na Wyspie Bożego Narodzenia (aklamacja);

- przyjęcie pseudoegzonimu **Adżman** dla miasta i jednostki administracyjnej w Zjednoczonych Emiratach Arabskich (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu **Fudżajra** dla miasta i jednostki administracyjnej w Zjednoczonych Emiratach Arabskich (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu **Dubaj** dla miasta i jednostki administracyjnej w Zjednoczonych Emiratach Arabskich (aklamacja);
- przyjęcie pseudoegzonimu **Ras al-Chajma** dla miasta i jednostki administracyjnej w Zjednoczonych Emiratach Arabskich (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu **Szardża** dla miasta i jednostki administracyjnej w Zjednoczonych Emiratach Arabskich (aklamacja);
- przyjęcie pseudoegzonimu **Umm al-Kajwajn** dla miasta i jednostki administracyjnej w Zjednoczonych Emiratach Arabskich (aklamacja);
- przyjęcie egzonimu **Wyspy Palmowe** dla kompleksu sztucznych półwyspów i wysp w Zjednoczonych Emiratach Arabskich (aklamacja).

Ze względu na brak czasu, na kolejne posiedzenie przeniesiono omówienie wykazu polskich nazw z obszarów Australii i Oceanii oraz Antarktyki.

Termin kolejnego posiedzenia ustalono na 10 listopada 2010 roku.

Na tym posiedzenie zakończono.

Protokółował:
Wiceprzewodniczący Komisji
mgr Maciej Zych

Przewodniczący Komisji
dr inż. Waldemar Rudnicki